

A'
TSÁSZÁRI és KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

Költ *Bétsben*, Pünköszt - Havának
 (Májusnak) 24-dik napján, 1793-dik
 Esztendőben.

Hadi Környülműlések.

A' Magyar Vitéz, nem csak a' Török
 Ellenséget tudja rántzba szedni, 's móresre
 tanítani; hanem a' Frantziát is. — Ezt bizo-
 nyítja az itt következő Levél, mely Májusnak
 11-dikén útasítottott hozzánk a' Hertzeg
 Hohenlohe' Armádiájától, Tintigni nevű
 helysegből:

„A' Frantziák nagyon szokásba kezdték
 vólt már venni, a' mi földünkre való által-
 jövőgetést, jobbadán azért, hogy tsak vala-
 mi prédát kaphassanak. — Eppen harmad'

A' a' a nap.

napja is, ki-rablottak négy vagy öt házat, *Limes* Falunkban. Rá tette a' tzel't *Orval* nevű gazdag Klastromra is egy főt Frantzia tzudar Katonaság, néhány izomszéd Fran. Falukból öszve - tsödült parasztokkal egy-gyütt; és már el is jött volt a' Klastromig: hanem hogy meg-sejtette Huszárjainknak, Uhlánusainknak, és *Leloup* nevet viselő Vadásszainknak, *Andrási* Kapitány Ur' vezér-lése alatt való feléjek közelgetését: mindjárt vissza lódultak a' nadrágtalanok *Montmedy* Várjokba. Midőn *Andrási* Kapitány Ur' a' Klastromhoz ért: már akkor egy Frantziát se lehetett látni. Izent tehát *Montmedy*be utánnok paraszto'k által, hogy ha véget nem vetnek a' haramiáskodásnak, 's vissza nem adják, a' mit el-vittek *Limes*ből: ő is tromfot tromfal fog vissza fizetni, 's leg-alább is fel-dúllyá őt vagy hat falujaikat. Meg-szeppentek gatyás izomszéd Uraimék, vissza küldötték betsülettel *Limesi* ragado-mánnyait; és már azóltá sokkal tsendes-sebben viselik magokat, 's békét hagynak falujainknak."

Wurmser Vezérünk' Seregei, és a' Frantziák között gyakorta esnek tsatázások. — Nevezetes ezek közzül főképpen az, melly történt Májusnak 6 dikán, a' midőn t. i. egy-néhány ezer lovas, és gyalog Frantziáság meg-támadta sok ágyúkkal szélső őrizeteken álló Szerviai szabad Seregünket; de ennek bajonétjai (a' puskatső-végekről ki-nyúló péterkései) által olly diadalmassan vissza-döföltettek, hogy néhányan közzülök halva maradtak a' viadal' helyén, kik között egy

Ob-

Oberster is vőlt, hat más Tisztekkel együtt. — A' Szerviaiak közzül 28-an estek-el, 's 36-an sebesítették-meg. Nagy sebet kapott nevezetesen *Radivojevich* Fő Hadnagy. — *Delligeony* Kapitánynak éppen mellette végezte életét Kadét Fia; maga pedig, nagy sebet kapván, húsz Legénnyel együtt az Ellenség' fogságába esett.

Új hír. Gróf *Wurmser* tábort bontatott Seregével, hogy a' Prusszusokhoz közelébb lehessen. Elni akarván ez alkalmatossággal a' Frantziák, meg-támadták ősz Vezérünket; de ez is meg-haragudott a' Frantziákra alkalmatlankodásokért: azért is úgy meg-verte őket, hogy alig vőltak el belé.

Custine Frantzia Vezér el-tűnt, a' mint halljuk, 's talán *Dümúrie*' látogatására ment *Helvétziába*.

Landau Várát, ismét fel-kivánták Máj. 6-dikán az egyesült Seregek; de a' benn lévő Frantzia Kommendáns, Gen. *Gillot*, *Nemmel* felelt.

Ezen folyó hónapnak 11-dikén költt *Frankfurti* Levélből olvassuk, hogy *Máintz* Városának tulajdonképpenváló vívásához, és sántzainak, 's falainak erőszakos meghágásához nehezen lehet előbb hozzá fogni, hanem csak a' jövő Június hónapnak vége tájján.

Hertzeg *Koburg'* tudósítása szerént, négy ezernél is többen vőltak azok a' Frantziák, a' kik meg-támadták Máj. 6-dikán, Oberster *Mylius'* vezérlése alatt lévő Vitézeinket, *Popperingen*, *Wos*, *Bruges*, és
A a a 2 *Neuf*

Neuf Eglise nevű helységeknél. Ezen nagy számú Ellenség közzé háromszor tsaptak Huszárajaink; estek is el belölle mintegy százán. A' mi hóltijainknak, és sebesseinknek száma nem haladja-meg a' húszat. — *Baumgarten* Fő Hadnagyunk, hat Tyrolisi Stutzosokkal együtt, az Ellenség' fogságába estek.

Atallyában, Máj. 6-dikától fogva 10kig négy Tisztjeink. 116 Al-Tisztjeink, és köz Embereink húllottanak-el, húsz lovakkal együtt; sebet kaptak húsz Tisztjeink, 's 601 Al Tisztjeink, és köz Embereink, 21 lovakkal együtt. — 92-re megy a' számok, a' kik rész szerént rabságba estek, rész szerént nem tudatik, hová lettek.

Az el-esett Tisztek, következők: Kapitány *Gerhard*, a' határ-örző Stutzosok közzül; a' *Württemberg*' gyalog Regiment-jéből Kapit. *Kettelbütter*; Alhadn. *Pointier*, és *Bartels* Zászlótartó.

Sebet kaptak: Oberster *Mihálovits*, a' Szerviai Szabad Seregből; Oberstl. *Montigni*, a' *Ligne*' Regiment-jéből; *Gaidler*, *Juch*, és *Ulrich* Kapitányok, a' *Brentánó*-éből; d' *Aigremont* Kapit. a' *Vieršet*-éből; *Longueville* Kapit. a' *Württemberg*' gyalog Reg.éből; és *Vinchant* Kapit. a' *Ligne*-éből. — Fő Hadnagyok: *Niszling*, *Mang*, *Scheetz*, a' *Wartensleben*-éből; *Schmidl*, a' *Vieršet*-éből; *Georgi*, és *Uhlig*, a' *Württemberg*' gyalog Reg. jéből; *Zverenz*, a' tábori Vadászok közzül; *Mahoni*, és *Brankovich*, a' Szerviai Szabad Seregből; 's *Oreskovich* a' határ-örző Stutzosok közzül. — Al Hadnagyok: *Horváth*,
a'

a' *Ligne*' Reg. jéből; *Höfflinger*, a' *Wartensleben*'éből; *Herberstein*, az *Eszterházy Anta*'léból; *Meinders*, és *Ferard*, a' *Württemberg*' gyalog Reg. ből; 's *Kmeckovitzky* a' *Kollorédó Ventzel*'éből. — Zászlótartók: *Koch*, és *Böhm* a' *Brentano*' Reg. ből; *Troyer*, a' *Würtemb.* gyalog Reg. jéből; *Gilbert*, a' *Murray*'éből; *Raschka*, és *Klasz*, a' *Wartensleben*'éből.

A' Frantziák közzül többen maradtak a' tsata' mezején két ezernél, Májusnak 8-dik napján.

Dampier Frantzia Vezérről, kinek egyik lábát el-hordta ezen nap egygyűgolyóbis, azt a' hírt vette *Hg Koburg*, hogy sebjében meg-hólt, 's Máj. 10 dikén halotti tisztességet tett néki a' kormányozása alatt volt egész Sereg.

Gróf *Clerfait*, Prusszus Gen. Lieut. *Knobelsdorf*' segítségével meg-támadta Máj. 11-dikén három oldalról a' Frantziákat, 's bérontatott sántzaikba. Sokan el-estek ez úttal is az Ellenség közzül; tiz Tisztek pedig, 150 köz Emberekkel egygyűtt rabjainká lettek. A' mi veszteségünket, melly a' Frantziákéhoz képest igen kevés vólt, ezentúl fogja meg-irni *Hg Koburg*.

Brüsszelben, sok bombikat, 's ágyűgolyóbisokat dugtak vólt el a' Frantziák. Tsupán az úgy nevezett *Laccken*i kapunál, 8 ezernél feleesebb számű bombik találtattak, és annyi golyóbisok, hogy egynehány napok kivántattak el-hordásokra.

Frantzia Országí nyomtatott Újság-Levelek után írjuk: 1.) hogy a' Spanyolok benn vagynak *Perpignan* nevű hires Várookban

a'

a' Frantziáknak; 2.) hogy 15 ezer Anglusok bé-szállottak hajókról azon részébe Frantzia Országának, melly ez előtt *Kis-Britanniának* nevezetett.

3. *Strafszburg*' környékéről, 37 *Alsá-tziai* Helységek, irtak Ts. K. Generális *Vurm-serhez*, (a' ki maga is *Strafsburgi* Fi) hogy várva várják, és tsak mennyen; két kézzel fogják fogadni.

4. A' *Helvetusok*, nyóltzvan ezer Embert állitanak hadi lábra.

5. Tizenegy Frantzia Regementek, mentek által, a' H. *Koburg* Seregéhez.

A' szárazon lévő *Spanyol* Sereg' számát, 150 ezerre tefzik a' *Madridi* közönséges, és magános tudósítások. Az eleséget és munitziót elegendendőnek írják — írják azt is, hogy 15 ezer *Portugalliak* kaptsollyák magokat a' *Spanyolokhoz*.

Afrikának *Algir* nevü Tartományából olly tudósítások érkeztek Európába, hogy a' *Dey* (a' Fejedelem) nagy hadi készületeket tétetett olly tzéllal, hogy ő is tüstént hadat izen Frantzia Országának, mihelyt hasonlót fog érteni a' *Spanyal* Udvarról.

Némelly közönséges, és magános Levelekből azt olvassuk, hogy *Lebrünnek* — a' külső dolgokra ügyelő Frantzia Ministernek — tanátsadása szerént, örömetst békességet akarna kötni Frantzia Ország, Nagy-Britanniával.

A' *Szárdiniai* Király egy Jelentést adott ki, mellyet Ts. Kir. Hadi Tármester *Devins* — úgymint a' *Pedemontziumi*, és Ts. Kir. egyesült Seregeknek Fő Vezére — fel-

ol.

olvasott az egész Tiszti Kar előtt. Az említett Jelentésben, minekutánna elő számláltatnak a' hadi szolgálathoz sullyai: tudokra adatik minden Vitézeknek, hogy a' kik vagy a' hadi veszedelmektől való irtódzásból, vagy Familiájokhoz való szerettekből idegenkednek a' katonai életől: mondják - meg a' táborba való szállás előtt, ha akarnak-e haza menni, vagy nem? mert azután senkinek se lenne szabad félbe hagyni a' katonáskodást. — Úgy írták *Turinból* April. 10 dikén, hogy senki se hagyta oda a' Sereget.

Elegyes Tudósítások.

A' *Lengyel* Gyűlésnek, következő értelmű Írást adott - bé az Orosz Követ *Sievers* Úr, April. 29 dikén: „Úgy esett értesemre, hogy a' Fels. Gyűlés közönséges fő hivatalokat akar adni azon Személyeknek, kik ki-költöztek az Országból, és a' kik a' 3dik Májusi Revoluczió' alkalmatosságával olly rúttól meg-béllyegezték magokat, mivel-hogy tulajdonképpenváló pártütésen dolgoztak alattomban; a' kik végre még most is igyekeznek fenn tartani a' zenebonáskodásnak, és zürzavarnak lelkét; minthogy mind ez ideig nem szüntek - meg üzni *Lipsiában*, *Bétsben*, és *Párisban* a' magok Demokratai álnok mesterkedéseiket. Könnyű el-gondolni, hogy ezeknek levelezéseik, tsupán azoknak a' meg-vakíttattnak nagy költségeik által folyhatnak, a' kik jószágokat birnak *Lengyel* Országban, és a' kiknek azon kellene inkább a' jelenlévő környülállásokban dolgozni: miképpen tarthassák - meg Hazájokat tsendes-ségben, 's maga sajátjának mostani birto-ká-

kában. Ezekhez képest, kötelességemnek tartom kívánni a' Gyűléstől, hogy az Országból ki-költözött, és most idegen Tartományokban tulajdon magok Hazájoknak, 's Polgár-társaiknak gyalázatjokra élő, és a' Jakobinusi Léleknek gonosz sugallásait köverő Lengyeleknek jószágaik el-foglaltassanak, abból a' nyomos okból, hogy ekképpen ne legyen módjok többé ártani."

Svéd Ország Regense — a' *Südermannlandi* Hertzeg — szorossan meg kíványa a' neutralitást tartani, a' Frantzia háborúra nézve.

B é t s.

A' lovas *Székelv* Regiment' nevében, könyörgő Irással járútak ezen folyó hónapnak 21dikén: *Simon Imre*, és *Ferentzi Antal* Strása - Mesterek; *Deák Antal*, és *László Mihály* Káplárok; 's *Szabó Elek*, és *Lucz András* köz Emberek. Instántziájokban azt tették-fel, hogy méltóztassék kegyes tekintetbe venni ő Felsége, a' *Székelv*eknek új készségeket, melly szerént ők, minekutánna a' közelébb múltt Török háború' terhét is nagy erőben hordozták volna; most is mindjárt egy szép hívására ő Felségének, el-hagyták kedves honnyokat, Feleségeiket, és Gyermékeiket; 's indúltak saját lovaikon, saját fegyvereikkel, és ruhájokban a' Frantziák ellen: méltóztassék ő Felsége, az Erdély Országi Gyűlésnek, ő erántok tett kérését tellyesíteni, 's polgári állapotjokon könnyíteni. — Első kérdése is e' vőlt Fels. Urunknak, a' meg-nevezett Vitézekhez: Vagyon-é hírével a' Regimentnek, hogy hoz-

hozzám jöttek?“ — „Vagyon igen is“ felelének a' Hufzárok. — „Jól vagyon — mondá ő Felsége — tsak úgy visellyék a' Frantziák ellen is magokat a' Székelyek, mint viselték a' Törökök ellen: el-vezik személlyes jutalmokat is; e' mellett, bizonyosok lehetnek felőle, hogy már munkába vétetett az ő Nemzetjek' sorsán való könnyítés' módja.“ — Örömmel, és háládatosságnak érzékenységgel tellyesedve jöttek el jó Királyunk' színe elöl a' Székely Vitézek, kiknek vitézségekről, bőv tanúbizonyságot tettek a' mellyeiken függő arany és ezüst érdem-pénzek is. — Hogy vissza-tértek a' a' Vendég-fogadóba, a' mellyben voltak szállva: olly tántzot vitt végbe örömében *Lacz András*, — — hogy sokan gyűltek tsudájára, 's azt vallották felőle, hogy szintúgy, vagy még jobban meg-érdemlették a' nézést ugrásai, mint a' drága Olasz vagy más idegen Nemzetbéli tántzolóké. — Egy Magyar Uri Ember is lévén szállva azon Vendégfogadóban, azt kérdi *Lacz Andrástól*: „Ugyan Bátya! hány Embertől szokott Kend meg-ijjedni?“ „Én, Uram — felele *Lacz András* — soha se tudtam meg-ijjedni az egész Török háborúban, 's reménylem, hogy ha a' Török reám nem ijjeszthetett: biz a' Frantzia annál inkább nem ijeszt. Szégyen, úgymond, a' Magyaroknak meg-menteni; nem nekünk való a' nyúl-szivűség; tsak hadd éllyenek vele mások.“ — Egy orszényt is vett ezen Vitéz, olly tzállal, hogy Isten éltetvén, Frantzia pénzzel meg fogja tölteni. — Olly nagy Vadásznak mondotta

Lacz

Lacz Andrást, Benkő Gábor Fő Hadnaggya, hogy akár gyalog, akár lóháton, akár állva, akár ülve, a' mit meg néz, és 'télba vehet: soha se hibázza - el; ugyan azért, mind a' Prusszus, mind a' Török háborúban sok hasznára volt ez egéllz Armádiának.

Vólt szerentsénk, számos *Székely* Tiszt Uraknak szemléléséhez. Érzékeny indulattal beszéllették, hogy midőn bé érkeztek volna Magyar Országban, *Ketskeméth* Városába, fehér kenyérrel hússal 's veress, és fehér borral rakott asztalt talált minden Tiszt Ur a' maga szállásán. A' köz Embereknek oltsóbb árban mérette ezen jó szívű Magyar Város a' húst, mint rend szerént szokta méretni. — *Biján* is közel Pesthez, nagyon jó szállása akadt a' *Székely* lovas Sereg' 3-dik Osztálynak. Mert ott lévén Pesth Vármegyének Nagy érdemű Vítze - Ispánnya Tek. *Szili* Ur, tántzos vendégséget, adott a' Tiszt Uraknak. — El menetelekkor pedig úti provizióval is meg ajándékozott minden Tiszt Urat, valamint minden köz Katonának is egy egy font szalonnát adatott. — *Győr* Városában is gazdagon megvendégeltettek a' *Székely* Tiszt Urak, *Pengler* Püspök ő Excja által, kinek vitéz Hazánkfiához mutatott indulatjával, egyesítették a' magok szives hajlandóságokat, M. *Szentgáli* Kamerális Administrátor, Kapitány *Potyondi Sigmund*, 's N. *Hegedüs* és *Petrás* Urak.

Tegnapelőtt, a' *Karinthiai* Kapunál lévő Teátromban tántizoltak *Viganóék*. Övék vólt ezen a' napon a' Teátrum' jövedelme, mely leg-

leg-alább is fel-ment 900, vagy ezer aranyra; mert némelly Méltóságok 12, 20, 's több aranyakat is adtak egy kis deszka sátor forma néző helyért (Logeért). Egy zártt szék, leg-alább is egy arannyal fizetődött. Olly temérdek vólt a' Nézők' száma, hogy némellyek nem is juthattak tellyességgel a' zártt székekhez, mellyeket ki-váltottak, 's hijába fizették az egy aranyat. Ez nap, nem vólt jelen a' Felséges Udvar a' Teá-tromban.

Erdély Ország.

Szebenből, Májusnak első napján.

„A' mit meg-ígértem a' múltt postán, Gróf *Choiseul Gouffier*ről, hogy t. i. bővebben fogom tudósítani rólla az Urakat: ímé tellyesítem. — El-indulása előtt való nap, (Ápril. 27 dikén) egy tsomó Irást útasított ezen Gróf Úr *Konstantzinpolyba*, az ott tartózkodó Frantziákhoz, kiknek száma minden más idegenekét meg-haladja. Tudósította őket, miben légyen a' Frantzia Országi Demokraták' állapotja; miben ismét az ellenkezőképpen gondolkodó Részé. Amazt gyengélkedőnek, és romlásához közelgetőnek; ezt pedig szemlátomást emelkedőnek, 's erőssebbedőnek írta*). Kemény fenyegetés alatt meg-tiltotta *Danton*nak, és *Fonton*nak, a' kik Agenseikké tették magokat a' Frantzia Országi Demokratáknak, hogy meg ne próbál-

*) *Igy írják azt mostanság, magok a' Párisi Tudósítáfok is.*

bállyanak valamelly Irást ki-adni a' Frantzia Nemzet' nevében; különben mind ők, mind azok is, kik alája fognák írni magokat mint tanúk, az ő általok ki-adandó Irásnak: úgy fognak tartatni, mint részesei a' Király-ölésnek. Maga Helytartójává nevezte ellenben *Chatgrain* Urat, a' ki vőlt ennekelőtte a' Frantzia Követség' Kantzelláriussa; *Deval* Urat pedig, az említett Követségnek néhai Tolmátsát, Titoknokul rendelte *Chatgrain* Ur mellé. Meg-parantsolta ezen Uraknak, hogy minden Aktákat *XVII. Lajos'* nevében adjanak ki, 's dátálják *XVII. Lajos' Királyságának első esztendejében*. Ezeknek tselekedésére, néhai *XVI. Lajos'* öregebbik Testvérjétől — mint Frantzia Ország' Regensétől — vett tellyes hatalmat Gr. *Choiseul Gouffier* *XVII. Lajos'* nevében.

Jassy Városában szándékozott mulatni, ha tsak kevés ideig is a' Gróf Ur, mivelhogy oda várta két Fiait: egyyiket *Bétsből*, a' másikat pedig *Konstantzinápolyból*.

Az ide-való Sufzter-Tzéh hathatós letzkét adatott egy született Frantzia-Sufzternek, nem tsak szóval, hanem botokkal is: mivelhogy úgy fogta pártját a' maga Földieinek, mintha ő is a' *Párisi* Jakobinusokkal ált volna egy székert.

Kolosvárról, Májusnak 9-dikén.

„A' Frantziáktól el-foglalt Tartományokból eddig küldetni szokott, mostanában pedig a' közönséges tsendességnek fel-forgatására tzelőző veszedelmes gondolkozásokkal

kal tellyes Újságoknak hozattatása mindenfelé az Országban, kerülő parantsolatok által meg-tiltaték.

A' *Hun y a d* Vármegyei történeteknek fundamentomos, és körülállásos megvizsgálása végett, úgy halljuk, hogy Udvari rendelés szerént egy elegyes Investigáció neveztetett-ki, mellyben, a' Hadi Randen lévő Biztosokon kívül, a' H a z a' részéről lesznek: a' három Nemzet' Elölülője Gróf *Kemény Párkas* Ur ő Excell. ja; Kormány-zási Tanácsos *Szegedi József* Ur; Titoknok *Straußenburg Dániel* Ur.

Azon közelebbről jött Nemes Magyar Országi jelentésre, hogy a' Teátrumi Játék-Darabok' Fordítói, munkájok' tárgyát előre ki-hirdessék, ne hogy egy Darabon többen is dolgozzanak, a' mint e' már sokszor meg-esett: szükségesnek ítéltém meg-írni, hogy itten *Kolozvárott* következő Darabok vagynak rész szerént már fordítva, rész szerént munkában, úgymint:

1.) A' *házi Atya*, érzékeny Játék, *Didrot* szerént. 2.) A' *Nemesség'* vadászás, vig Játék, *Schröder* szerént. 3.) A' *Haldifő*, érzékeny Játék. *Amfitrió*, vig Játék, *Moliér* szerént. A' *Páperli*, érzék. Játék, *Kotzebue* szerént. *Fayel*, szomorú Játék. A' *Posta-tzug*, vig Játék. A' *Magánosság*, érzékeny Játék. *Rákhel*, vagy a' *szép Zsidóné*, szomorú Játék. O, és új *Világ*, érzékeny Játék. Az *Indusok Angliában*, érz. Játék, *Kotzebue* szerént. A' *Süket néma*, vig Ját. A' *Polgármester*, érzékeny Játék. *Ki légyen ő?*

ő? vig Játék, Schröder szerént. *A' parolára fogadás*, vig Játék, Spisz szerént. *A' Szápin' tsalárdságai*, vig J. Moliér szerént. *A' fiúi szeretet*, érzék. J. Florián szerént. *Kájlroi Agnes*, szomorú J. *Gianetta Montaldi* szom. J. Sink szerént. *A' Kedvessét féltő Hertzeg*, vig J. Moliér szer. *Gyűlölség, és szeretet*, szom. J. Sink szer. *Mária Stuart*, szom. J. *Az egy hassal születettek*, szom. Játék. “

M a g y a r O r f z á g.

Tokajból, Májusnak 6-dikán.

„*A' Blankenstein*’ (ez előtt *Hadi*’k) Magyar lovas Regimentje, itt verbuál. Tsak 12 napok alatt is mindjárt 230 derék Legényekre tett szert. — *A' Hajdú-Városiak* is ki-állították már nagyobb részént a’ tollök kivántt. 200 Huszárokat. Ide, *Debretzenbe*, és *Nagy-Váradra* éjjel nappal szállíttatik a’ gabonabéli hadi segítség. Már tele vagynak minden magazinomok.

Nell János vezetű ide-való Afztalos-Mesterember’ Felesége három gyermekeket hozta tavaly egy hassal a’ világra, kik mind hárman frissek ’s egésségesek. “

Etsedről (*Heves Vármegyéből*), Májusnak 3-dikán.

„*A' miólta Gyöngyös Városa*’ fő útfzájának, ’s piattzának planirozása szerentsésen végre-hajtatott, Ns *Kaptafalusi Vásárhelyi Ferentz* Senátor; és N. *Miheldi Borovitsinyi Ferentz* Notárius Urak által: már az időiöl fogva nagyobb számmal járunk-bé a’ Vidékiek
Gyön-

Gyöngyösre, 's szemlátomást szaporodik a' piatz' jövedelme."

Nyiregyháza-ról (Szabolts Vármegyéből)
Pünköst-havának 14-dik napján.

„Sz. György naptól fogva, olly szük vólt nállunk az esső, hogy meg nem áztak illendőképben termő földjeink; mellyre nézve nehezen nőnek őszü vetéseink; a' tavasziak pedig, főképpen a' későbbiek, ritkások. — Ég-zengést még tsak tegnap előtt hallánk itten; más helyeken pedig már Sz. Györgyhavában is hallottak: majd meg-válik, hány zsákkal telik az idén a' tsürből a' verembe.“

Posga Városából (Slavóniából), Májusnak 6-dikán. „A' múltt éjtfizaka ismét hó kezdett nállunk esni, és már ma térdig való magasságyira nevedett.“

J e l e n t é s e k.

Magyar Országü Születésü *Gutten Jósef* Orvos Doktor, és a' *Bétsi* Universitástól megvisgáltatott, 's esmértetett Szem-gyógyító, azzal a' szándékkal készítette magát mind Hazájában, mind pedig annakutánna *Prágában*, és *Bétsben* különösen a' Szem-gyógyító-sághoz, hogy ollyatén hasznos Szem-Orvos telhessen belöle Magyar Országban, mint a' minémü, Doktor, és *Kolosvári* Professzor *Molnár* Úr Erdélyben. Ugy hiszi, hogy részéről nem is lett vólna már semmi egyéb hátra, hanem hogy vissza indullyon Hazájába, 's Isten' segedelmével hozzá kezdjen hivatalának folytatásához; de ezt már

már most, különös engedelme nélkül a' Felségnek nem tselekedheti: minekutánna olly értelmű Királyi Rendelés adatott-ki, hogy tsupán ollyatén Doktorok orvosolhasanak Magyar Országban, a' kik az odavaló Universitásban graduáltatták magokat. A' míg tehát reménysége szerént le-mehetne Magyar Országra, ajánlja addig is itt *Bétsben* hív szolgálatját minden Hazájafiaiinak, még pedig az ollyanoknak ingyen, kik, a' magok Egyházi, és Világi Elöljáróiktól kértt irással bé-bizonyítják, hogy ők szegények. — Mindenkor meg lehet találni, délelőtti tíz órától fogva tizenkettőig a' szállásán, mellyre könnyű lefiz reá akadni ezen Német le-írásról: *Unter den Tuchlauben, im grossen Auge Gottes, im dritten Stock, rechts die Thüre.*

Pestre, eggy Grófi Házba, Deákul, Németül, és Frantziául jól tudó Világi vagy Papi R. C. Nevelő: *Vas* Vármegyébe pedig a' Deák és Német nyelveken kívül Magyarul is tökéletesen beszéllő, 's más szükséges tulajdonságokkal is biró R.C. Házi-Tanító kivántatik két Úrfi mellé. A' kiknek vagy eggyik, vagy a' másik Hivatalhoz kedvek lenne, tudósíthatnak bennünket illy tzim alatt: *Pro Magyar Hírmondó a' Vienne.*

* * * * *

A' múltt postán le-küldöttük a' Magyar Hírmondó' II. Szakassza' Mutató Táblájának utolsó részét. Ezen Szakaszt tehát már most bé lehet köttezni.

(Eggy árkus Töldalékkal.)

T Ó L D A L É K

A' Magyar Hírmondónak, Május' 24-dik napján, 1793-ban költt árkusához.

A' már általunk több ízben közönségesé tett Magyar Hajókázható Társaság a' múltt hólnapnak — Aprilisnek 15-dik napján tartotta Bétsben leg első közönséges Gyűlését, *Baldtauff* Pénzváltó Úrnak Palotájában (Szálájában) mellyben Hertzeg Dichtrichstein, Gróf Aponyi Antal, Gr. Kollonits Károly, Gr. Schaffgots a' Fels. Tsászárné Fő Udvari Meßiere, Gr. Harrach János 's a' t. személyesen meg jelentek; a' meg nem jelent Eszterházy, és Lichtenstein Hertzegek és más Méltóságok, meg bízott embereiket mint képviselőiket küldötték a' Gyűlésbe, kik között a' Magyar Hírmondó egyik Szerzőinek is szereportséje vólt — mint képviselőnek, székét űlni ezen első Gyűlésben. Eggyik a' *Kiss* Testvér attyafiai között, következő értelmű Beszédet mondott Német nyelven a' többféle Nemzethöl álló Tagjaihoz ezen Hajókázható Társaságnak:

Tekintetes Gyülekezet!

„Mikor valamelly Státusban többen öfzve-állanak a' Közjónak előmozdítására — mikor azok nem tsak ki-jelentik azt, hogy kívánnják Hazájok' javát, vagy arra Projektumokat is dolgoznak; hanem tselekedettel is fel-segéllik a' hasznos igyekezeteket, és azokat végre is hajtják: — akkor méltán lehet ezen Társaságot, a' Státus' munkás, és hasznos Tagjának nevezni.

B b b

Né.

Nékünk két testvér Atyafiaknak különös betsületünkre szolgál, hogy mai napon azon jeles Gyülekezetnek közepette lehetünk, mellynek köz hasznú tzielja abból áll, hogy egy hajókázható Tsatornát, az Országnek virágzására, maga költségén készíttessen, melly a' Tsászári és Királyi Birtokokban legelső hajókázható Tsatorna még eddig.

Nemes, és nagy lelkü Pártfogók! A' mai nap, egy igen nevezetes napja lesz a' mi Monárkiánkban! Már régtől fogva kívánnyák a' Tsatornát, a' kereskedésnek előmozdítására — már régen nevelték más Országok virágzó állapotjokat a' Tsatornák által — és ma itt is egybe-gyűlt egy nemes lelkü Hazafiakból álló Társaság, hogy az általunk ki-dolgozott, 's ő Felségétől sok szabadságokkal kegyesen helyben-hagyott hajókázható Tsatornának készítését végrehajthassa.

Tsekély a' mi háláadásunk azon nagy-lelkűséghez, mellyel a' Tekin. Gyülekezet ezen köz hasznú igyekezetet fel-segálleni kívánta. Az Országnek, és a' késő Maradéknak kelletik azt meg-hálálni, hogy a' Tek. Gyülekezet mai napon vetette-meg fundamentomát, a' Közjóra tzielozó, 's maga költségén fel-állítandó munkának a' mi Monárkiánkban.

Mi két testvér Atyafiak, szerentséseknek tartjuk magunkat, hogy illy Ns Gyülekezet-től segítettén, mi is eszközölhetjük édes Hazánk' javát szíves igyekezetünkkel.

De mivel akármely hajókázható Tsatornának is tökéletességre való hajtása nagy mun-

munkából áll, melly matematika, politika, és oekonomika tárgyakkal van öszve-szöve, és azt mi, tellyességgel nem kívánhatjuk, hogy minden Aktziákkal bíró ezen munkának tzikkelyeivel különkülön meg-esmerkedjen: e' végre jónak itéljük, hogy minekelőtte meg-határoztassanak ezen munka' végre-hajtására meg-kivántató eszközök: tetszene a' Tek. Gyülekezetnek — a' már úgy is mindenek előtt tudva lévő Társaság' Plánuma szerént — azon Tagokat magok közül ki-választani, kikre ezen munkának meg-itélését, és igazgatását bízni kívánnák: és mivel úgy is minden nagy, és nyomos dolgoknak folyamatja egy vagy két előlülő Direktorok alatt mehet bátorságosan a' Társaságokban; erre nézve, kérjük a' Tekint. Gyülekezetet, méltóztasson mindenek előtt Direktorokat, és Deputátusokat választani, kikhez leg tökéletesebb bizodalommal viseltetik. Mi, a' választás után azonnal eleibe terjesztjük a' Tekint. Gyülekezetnek, ezen munkánál elő-forduló fontosabb tárgyakat. És mivel a' jelenlévő Tagoknak saját kezek' irásai által meg-erősítendő Társaság-plánuma, és ő Felségétől kegyesen ratifikált Kontrak-tusunk' fundamentoma a' mi öszve-állásunknak (coalitzióknak), és jövőendő bátorságunknak; erre nézve, ezen két fő tzikkelyeket szükség mindenek felett tanátskozásunknak tárgyaúl fel-venni.

A' Beszéd után Direktoraivá választattak a' Társaságnak: Gr. Aponyi Antal, N. Tolna Vármegye Fő Ispánnya, és Gr. Harrach János; Deputátusokká (Ausschuszmän-

B b b 2

ner

ner) pedig a' matematika tárgyakban Kem-
pelen Farkas Udvari Tanácsos, és Gr. Bat-
tyányi Károly, a' Politika tárgyakban Rédel
Ferencz Udvari Tanácsos, és Báró Maasburg;
a' Gazdálkodásokhoz tartozó tárgyakban
Heimerl Udvari Tanácsos, és Köhler Urak.
A' Társaság Titoknokjává tétetett Drefcher
Udvari Ágens, Magyar Országban való Ág-
ensnek Schk máyer Ur, és Kassza tartónak
Reiser Leopold.

A' Direktor és Deputátus Urak egyne-
hány napokon tartott gyűléseikben meg vis-
gálták az elejbe adott scientifica, politica,
és oeconomica részeit az egész Tsatorna ás-
ásnak, és az arról hozott végzéseik a' Kö-
zönséges Gyűlésnek második Ülésében a'
Titoknok által fel olvastattak, 's a' Gyűlés
től helybe hagyattattak. Fel olvastattak az-
után a' Hajokázható Társaság Organizáció-
jának Tzikkelyei is, melyekre a' jelenvőlt
Tagok és képviselők reá állván, neveiket
a' Tzikkelyek után írták. Több más ta-
nátskozási között, minekutánna ezen nagy
következésű munkának tökéletes el készít-
tését *Kiss Jó'sef és Gábor* Testvér atyafiakra,
mint a' Tsatorna ásás Direktoraira, vagy
Igazgatóira bizta volna a' Gyűlés, nagy
meg elégedésének ki jelentésével egymástól
el-özlott.

Jelentetik a' M a g y a r Publikumnak
hogy az első rendű Aktziák már mind e
vannak foglalva. A' 2-dik rendű, az az
1000 forintos: és a' 3-dik rendű, az az: 500
forintos Aktziákból, még vagynak egyne-
hány

hány ki adni valók. Mellyre nézve ne terhelteffenek az azokat magoknak meg ferezni kívánók, magokat akár *Schikmayer*, Budán a' Királyi Helytartó Tanátsnál lévő Ágens Úrnál, akár pedig egyenesen *Baldtauff* és Komp. Pénzváltónál Bétsben jelenteni.

Broughton Religiói Lexicondra.

Minden munkák között azok a' Szótárok

Mellyeknek széleffen ki terjed határok.

De minden Szótárok között nem azok é

A' tágasok? mellyek a' fok *Vallásoké*

Olly fel járhatatlan ezeknek mezeje;

Hogy nem elég arra egy ember ideje.

Tsak Istent a' népek a' mennyit tisztelnek,

Ezeknek számával fok Tómusok telnek.

Tsak a' Görög 's Deák Isteneknek, szabott

Banier Apátur tizenkét Darabot.

Jablonskinak pedig az *Egyiptombeli*

Istennel három könyve vagyon teli.

A' fok Szer-tartások', *Papok'*, és *Templomok'*

Számával telnének millyen *Laisromok*?

Erős vállok terhe *Hospinián* maga,

Pedig ennek tsak egy ösvényén ballag a'.

Hát még ha mind ezen szét akarnál menni;

Mennyi fok költséget 's útát kéne tenni?

Egy bõlts út mutatód légyen azért ebben,

Ki vezessen a' szebb úton 's rövidebben.

Kérded? a' rövidebb vagy szebb útát járd é?

Az a' *Koecher* uta, e' meg a' *Picardé*

A' Német Kalauz, e' pedig *Frantzia*

Ez a' szép, a' rövid útát keresi a',

Amaz követõjit hamar át vezeti,

Ezt el hagyja, amazt tsak távól nézeti.

De

De ez minden részét rendre meg mutatja,
 'S Társát sok gyönyörű dolgokkal mulatja.
 Itt van mind a' rövid, mind a' szebbik róna:
 Mellyiken induljon; áll az útagon a' ?
 De az én tanátsom egy jobb módot választ,
 Meg mondom: adj előbb kérdésemre vá-
 laszt:

*Öszve nem járhatod e' széles környéket,
 Szeretnél azonban látni egy vidéket;
 Ha Picard után mégy, tám el sem érsz oda,
 Koecher pedig azt sem mondja meg mitsoda:
 Szeretnél é azért olyan mesterséget
 Melly eggyszerre arra' helyre vinne téged?
 Hogy a' többek között az én babonám a'
 Mogolhoz ragadna, hol lakik a' Láma.
 Így sok fáradságot 's munkát meg nyerhetnél:
 Még is kívánt helyyed pontjára érhetnél.
 Látom, hogy ez néked igen kedves lenne:
 Semmi boszorkányság hanem lenne benne.
 Ez a' Hajnal sebes szárnyát nem kívánja
 Maradhat Medea repülő sárkánja,
 Nem kell Triptolemus nyargaló hintója,
 Dedalus a' szárnyát másnak viafzolja;
 Nem szükség e' végre semmi nagy babona
 A' ki ezt mind véghez viheti Broughthon a'.
 Ő mindjárt a' hova mondd oda vífzen,
 Akar szárazon kell menni, akar vízen.
 A' Hottentotákat akarod é látni,
 Isteneket miként szokták ők imádni?
 Kövesd ötet: el vífz' Afrika végére;
 Ügyet sem kell vetned a' többi részére.
 De azt mondd: Hát az olly Mercuriusért
 Mit adjak én, a' kit tsak az eggy Anglus
 ért ?*

Er.

Értik ezt a' Frantzok, értik a' Németek,
Értik ezt majd minden tsinosabb Nemzetek.
Ha egyet sem értesz: ne félj meg jelenti
Magyar hangon minden titkait *Mindszenti*.
Sőt *Broughtonnál* jelent neked még többet ő
Többet mond a' *Tolmács* mind sem a' *Ve-*
zető.

Alldjad tehát annak nevét Magyar Nemzet!
Kit Hazád nyelvednek illy díszére nemzett.
Ha (a' kit hamar el vitt az irigy Halál)
Pétzelihez tsak nem háládatlan valál:
Mutasd szívességed annak meg maradt
Barátjához, a' ki érted így fáradozott.
Ne légy a' leg nagyobb elmékhez mostoha,
Kiket bé nem fog a' hallandóság moha.
Allits inkább nekik gyémánt oszlopokat:
Hogy látván a' késő meradék azokat,
Hullafson felettek öröm könyv záporát
Aldván a' köz hasznú Hazafiak porát.

Csokonai V. Mihály.

Tiszt. V a l l a H i a t z i n t Ájtatos iskolabéli Pap, és
a' Kalotsai iskolákban Kir. Tanító, a' Római Deák
Vers-ízerzők Tárfoságának, Fidalcus Ladonius nevet
viselő Tagja, több Páfztori Daljai között következő
Éneket írta Fő T. L a k n e r Jó'sef Apátur, és Kalo-
tsai Úrnak neve napjára, mellyre B ö h m Pál, az oda
való öreg Templomnak Kar-igazgatója, gyönyörű
musikát komponált.

Diána ezen szent ligetet
Lakja, árnyékos szigetet:
Itt van gyenge Nimfák Sátora,
Szép erkölts' fénylő tábora.
Itten szüzességnek világa,
Minden dísz, 's jót felől hága:
Isten Álszony friss vadászati,
Temploma ékes rajzati.

Mink itt Isten Asszony Nímfái,
Nagy Istennek Onokái.

Ezen zöldellő pásitokban,
Gyűjtünk e' kiss pufztákban
Szép illatú szövétnekeket
Szemlélünk szép zöld széneket.

Vigadunk e' magánosságban.
Ezen tsendes társaságban.

Itt közel lévõ Páltorjaink,
Vigadoznak a' nyájaink.

Már most tudgyuk ennek az okát.

Innen nézzük Nimfáim azokat.

Mennyünk - el félre Cziprus mellé
E' nap mindent gyöngyrel tellé.

Innen nézzük vigságokat.

Paraszt tsendes játékokat.

*Elegia, qua Poëta plorat luctuosum
Urbis Nitriae incendium, eamque consolatur.
Ex Ephem. Hung. 29. Martii 1793.*

— — flere pio Vesuvina incendia cantu
Mens erat. Stat. L. 5.

Nitria Musarum Sedes, Te Mulciber urit!

Horridus ignivoma perfurit usque manu.

Nitriaci ruit ampla Domus, Domus illa
Senatus,

Consiliiq; parens, Justitiaeque parens.
Concutitur quidquid sanctae vicini; Aedi,
Explicuit rabidos impia flamma sinus.

Turbine flammarum pulsantur sydera: fumus

Occupat excelsum¹ sub Jovis aede locum,²

Accensus furit aër: aquae contrarius ignis
Aestuat, ardentes fert super astra globos.

Di

Di Superi cohibete minas. Cohibete furorem,
Subrigit innocuas Nitra Virago manus.

Quod Sanctae Themidi, quod chara Sero-
ribus illis,

Quae sunt Parnasso: debuit igne premi?
Palladis eximiae sedes: quod Praesule claret
Munifico: duro debuit ignae premi?

Tecta ruunt: volvit flammaram undantia
fraena

Mulciber: ignitos per fora versat equos.
Hoc Superi! meruit Vestra haec formosa
Virago?

Prendatur tanta Nitria docta face.
Haec artes coluit vestras, haec tota sacratis
Conscia munifice thura litare Diis.

Jura tenet; solidoque pedi stat uterque
Senatus *)

Firmatus vestris Numina praesidiis.
Dum gemo, dum lacrymas fundo; mihi
Jupiter istud

Intonuit: madidas terge Poëta genas.
Imperiis non ista meis; hoc Mulciber ausus.

Juro Stygem! Numen sentiet ille meum.
Est Nitrae Magnus, qui altaria summa Sa-
cerdos

Tangit: Praesuleus tempora cingit apex.
In miseros animus sic fervidus, improbus
ignis.

Quod cito surripuit, tam cito restituet.

Lar-

*) *Ornatur Civitas ista Concilio duplice.
Sacro Vener. Capituli. Profano, quod
juribus dicundis praeest.*

Larga manus: sentit vidua, et miser Orphanus istam.

Funduntur multa sydera nostra prece.
Qui dolor afflicto, dolor illi est: quem
quatit unum

Aerumna, hunc etiam concutit iste dolor.
Cum lacrymas miserum spectat, lacrymatur
et ipse,

Tergere Praesulea non pudet ora manu.
Sic natos fovet ille suos, quos Mulciber
hausit

Damni, quod tulerant, reliquiae, timor
est.

Nitriacae largum clamant hunc tecta Minervae,

Sculpunt victuro marmora digna Viro.
Ista perennabunt animis monumenta: quo-
usque

Danubius celeres in mare fundet aquas.
Ista *Piae* monumenta *Scholae*, sub pectore
vertent:

Dum tollent Celsum Zobria Saxa Caput.
Nobilis hunc dulcem Pubes colit Hungara
Patrem,

Cujus bis senos dextera larga fovet.
Munifico sumtu nova turribus addidit aera,
Praesuleas laudes quaelibet hora sonat.
Aeterno curret *Franciscus Fluxius* aevo,

Totaque munificum Pannonis ora feret.
Jupiter haec. Pulsa formidine. Nitra Virago.

Nunc iterum quassas tingat amoma genas.
Ecce tibi rursum rediviva nitescit imago.

Et cingit doctum Servia culta caput.
Nescio, quod durus tunc saevit Mulciber in te
Cum largas sentit Praesulis esse manus.

Tunc

Tunc quoque concussa es, Magnus Gufztini
nius Urbi

Cum praeerat, maculas terserat ille tuas.
Nunc quoque per flammās quateris cum
Fuxius adstat

Arduus, et Populo dat sacra jura suo.
Di servate Virum, Sanctum servate Parentem!
Dicito tu reliquum Nitria. Conticeo.
(Cecinit Fidalcus Ladonius Poeta Arcas.)

*A' XVI. Lajos' emlékezetére, Bétsben veretett
pénzről.*

Ezen pénznek felső lapján szemléltetik
XVI. Lajosnak igen jól találtt képe, illy
körül-irással: *Aeternae Memoriae Ludovici*
XVI. Franc. Reg. Pii. Opt. Princ. Az alsó
lapon lévő körül-írás, folytatása az előb-
beninek: *Furore. Civium. Infando. Supplicio.*
Adfecti. Ezen körül-íráson belől láttatik
Frantzia Országának Affzonyi nemü Génissza,
melly bűnnek erefztette bé-fátyolozott fejét;
jobb kezével az Urnát *) öleli; bal kezével
pedig a' Frantzia Ország' tzímeres (három
liliomos) paissára könyököl. Más emlé-
keztető Frantzia pénzeken, korona ékesíti
a' Génus' fejét; de itt lábai alatt hevernek
néki mind a' Kir. páltza, mind a' Korona,
annak jelentésére, hogy a' Királyi hatalom,
Frantzia Országban törvénytelenül le-ronta-
tott.

*) Urnának neveztetett a' régi Rómaiaknál
az az edény, melybe tétetett a' meg-
égetett holttest' hamva.

tott. Előtte a' Géniusnak, egy emlékeztető
 Oszlop áll, mellyen következő sorok
 olvastatnak: *Parricidium XXI. Ianuar.*
MDCCXCIII. — A' Géniuson, és emlékez-
 tető Oszlopon alól pedig: *Attonitus. Orbis.*
Memoriae. Posterorum.

Berlinben is verettetett hasonló tzelő
 emlékeztető pénz, mellynek felső lapjára
 a' Királyi Mellyj-Kép (Brustbild) körül e'
 vagyon írva: *Ludovicus XVI. Galliae Rex,*
securi Civium percussus. Az alsó lapján a'
 pénznek, ül és sír Frantzia Ország' Géniusa,
 melly mellett egy Római bárd (szekertze)
 szemléltetik. A' körül-írás ez: *Heu nimis*
fero manant. Az alól-írás: *D. XXI. Jan.*
MDCCXCIII.

T u d ó s í t á s o k.

Hirre adattatik a' Magyar Közönségnek,
 hogy Mélfzáros Ignátz Úr, ki a' Karti-
 gám történeteit ki-adta, melly könyv vól-
 taképpen oda példáz, minő okossággal kell
 a' hajadon Személynek egy ferjfiúval való
 esméretségbe, szeretetbe, és házasságba
 ereszkedni, most Montier Alszonynak a' ma-
 ga Leányával el férjezett Márk-Grófnéval
 közlött tanúságos, igen jeles, és mindenfé-
 le Uri Rendnek nemes mulatására nagyon
 alkalmas leveit Pesten Trattner Mátyás be-
 tűivel Magyar nyelven ki-botsátotta: melly
 Levelekkel vezéreltetik házasságba lépett
 egy személy, minő okossággal viselje magát
 a'

a' Férjéhez, házi népéhez, és a' Világhoz, hogy igaz földi szerentséjét a' Világ előtt való betségével együtt magának meg szerezhesse. Árútatik *Pestben* és *Budán* Waingand könyves boltjában kötetlenül 48 kron.

B u d á r ó l.

Tegnap, úgymint Májusnak 13-dikán, ismét énekeltetett a' *Pesti Magyar Theátrum*ban a' *Pikkó Hertzeg* nevezetű Darab. El-fogott az öröm, a' mint tapasztaltam, hogy várakozásomat az éneklő személyek meg-haladgyák. *Chudi* Urnak musikája olly jó, hogy akármellyik Orchesterbe be-illene. A' verlekben foglaltt indulatokat a' darabnak izéllya szerint tökéletesen ki-fejezi, és a' mellett, hogy melódiás egygyűségével a' szívre hat, harmoniájával a' fület is gyönyörködteti.

Eggyetlen egy jegyzésem vagyon, melyre a' Magyar Társaságot, a' nélkül, hogy valakit meg bántani szándékoznék, figyelmeztessé tenni hazafiúi buzgóságomtól kényteleníttek. Az éneksésre ki-rendeltt szavak *metrum* nélkül szükölködvén, a' *tactusnak*, melly az éneklésnek lelke, és a' musikában szinte az; a' mi a' poésisban a' *metrum*, meg nem felelhettek; és így az Éneklő kénytelen volt, vagy a' rövid *sylla* *ba* *kot* hosszasan, és a' hosszukat röviden énekelni, vagy az Orchestert arra kényszeríteni, hogy magát *tempótlan* énekléséhez alkalmaztassa. Mert ha egy szó két rövid *syllabákból*, a' reá szolgáló musika pedig, p.

o. a' három-nyoltzados tactusban, egy hofz-
szú, és egy rövid cottából avagy hangból
áll, lehetetlen, hogy az Éneklő, vagy az
első rövid syllabát meg ne hofzabbítsa:

malom helyett *malom*; vagy a' reá szolgáló első hofszú hangnak felét el ne haggya, 's ez által az Orchestert arra ne kényszerítse, hogy a' három-nyoltzados mértékből egy harmad részt fűftbe eresztzen; a' mi nagy zavarodásokat okozhat. A' *metrumra* vett szavak az éneklést, kivált a' kezdőnél, még eggyfzer annyi-
val könnyebbnek teszik, mivel az Éneklőt természetes mértékeik által a' nékik meg-
felelő musikabéli mértéknek korláttjai közé szorítva tartják.

Valamint az egész Darabnak tüzélya az: hogy a' mostani sükeretlenül érzékenykedő izomorú Játékokat *satirásan parodírozza*; úgy a' nyájas elmésséggel a' mostani időkben különösen díszeskedő érdemes Szerző Urnak hang-eggyeztetését, mellyel a' declamációra való befélgetésekben él, úgy nézem én e' theatrális darabban, mint a' cadentiás verseknek méltó *satirizációját*. Tudgyuk, mit ítél ez iránt *Batteaux*' fordításában *Ramler*, a' ki így befzél. „A' dramás költemények, „ nél meg lehetne a' próbát tenni, hogy „ Hazafitársainkat a' hang-eggyeztetéstül „ (*Rheim*) el-szoktassuk, mellyet a' Néző-já- „ tékosnak a' beszéd-béli elő-adásban a' nél- „ kül is nagy szorgalmazatossággal el kell rej- „ tenie, 's melly következendőképpen nem „ is okoz olly gyönyörűséget, a' minéműt „ okoznia kellett volna, hanem e' helyett „ in-

„ inkább olly nagy erőltetést, a' minőttsak „ okozhat. “ 1. Th. 3. Absch. 5. Kapit. 186. Seit. vierte Auflage.

Az Énekesek, úgymint: *Termetzky* Leányasszony, *Váradi*, *Lang*, és *Kelemen* Urak, ki-mondhatatlanul többet tettek, mintsem kezdőktől várni lehetett. Kevés idő alatt a' gyakorlás által nagyra mehetnek; és kivált *Termetzky* Leányasszonynak tulajdonságai azt ígérlik, hogy ha az éneklő mesterségnek különös tanulására teszi magát, a' *Virtuózák* közé emelkedhetik. Ohajtanám, hogy efféle próbát mennél hamarább *seriumokban* is tennének; a' mi nékik a' gyakorlás végett nagy hasznokra válna. Élhetnek e' végre a' *Formentérai Remetével*, melly szabadon fordítva és egynehány zabolátlanabb 's a' mostani környül állások miatt veszedelmes ki-fejezésektől tökéletesen kitisztítva, már a' sajtó alól is ki-jött.

V. F.

Pestől Mosótzky Infitoris Gábor — egy igen derék Hazánkfia, már fel állította ezen Városnak Ketskeméti utzájában a' Magyar Olvasó Kabinetjét mellyről az Urak Septembernek 21-dik napján 1792-dik eszt. költt Toldalék árkusokban emlékezetet tettek vólt. Már is meg haladja a' két százat az abban lévő külömb külömbféle Magyar könyveknek száma kéretteti általam a' Magyar Tudósokat, ne sajnállják a' most újonnan ki adott, vagy ezentúl ki adandó könyvekből leg-

leg alább is három nyomtatványokat pénzéért Kabinetje számára meg küldeni. Ajánlja szíves szolgálatját, akármelly Hazánk jóvára tzelező munkáknak általa leendő elárulásokra. Nem sokára ki adja nyomtatásban a' Kabinetjében található könyveknek Laistromát.

Nem régen következendő új könyvek érkeztek hozzánk.

Oratio, quam Viro gratis patriae civibus commemorabili seniori Gedeoni Comiti de Ráda, monumentum esse voluit Carolus Koppi e Scholis Piis AA. LL. et Philos. D, et in Universitate Regia Pestiensis Professor Historiae Universalis A. Christi MDCCXCII. Pestini typis Matthiae Trattner. Nagy 8 ad rét. 43. old. Idősbb Gr. Rádai Gedeon Képével.

Kurze und auf Erfahrung gegründete Anleitung, nützliche Obstbäume und unentbehrliche Küchengewächse für bürgerliche Haushaltungen zu erziehen. Verfasst von Johann Bogsch, Lehrer an der Evangelischen Schule zu Presburg. Wien 1793. Im Verlage der Dollischen Buchhandlung. 8. ad rét. 112. old.

Frantzia Szabadság-fa, melly taval a' mustár-magról való Evangéliomra Pünköszt utáni 25-dik Vasárnapon Prédikálló-szék-ről Németül elő adatott P. A. Most pedig Magyarra fordítottatott P. Z. A' Kaputzinusok Szerzetébéli Papoktól. Urunk' 1793, esztendőjében. 8. ad rét. 32 old.